

SLOVENKA

Glasiło slovenskega ženstva

Št. 5.

V Trstu 27. februvarja 1897.

Letnik I.

Meseca marca praznuje se god teh-le slovanskih svetnikov: 17. Budimir. 22. Milojka. 29. Branivoj.

Gospici Adeli Z. v album.

Vihar besni čez morsko plan,

Penijo se valovi,

Oblak zagrinja jih teman,

Hrume, vrše gromovi!

Ob skalo bije ljuti val,

Buči, peni se, stoka —

Deklé pa tužno zre z obal,

Srce jadu mu poka.

Val vrača sam nazaj se spet; —

Kam n j e g a je odnesel?

Kje sreča si mladostnih let?

Tam blodi čoln brez vésel! —

* * *

Evo slike, jadne slike.

Take ne želim Ti jaz nikdar.

Srečno v varno pristanišče

Naj priplove dragi Ti veslar!

V.

Triglav.

Spisal idealist.

(Svršetek.)

(Ivan odgovarja Cirilu.)

Prijatelj!

Iz dna svoje prijateljske duše Ti čestitam, da si našel celo ljubezen! Bog živi Tebe in gdč. Franjo! Izvestno gledaš sedaj v življenje s povsem drugačnimi očmi, izvestno ima za Te sedaj ta svet povsem drugačno vrednost.

Življenje brez ljubezni, brez ženske je temen grob!

V naglici Ti sporočam, da sem sklenil nadaljevati svoje študije na Dunaju. Vzroka za ta sklep sta dva: prvič imam na dunajskem vseučilišču za svojo stroko več učnih sredstev — kar dve velikanski knjižnici! — drugič je prestavljen tjà moj strije, pri katerem bom imel i stanovanje i hrano...

Menda odpotujem že prihodnji teden.

Manica se je hotela pripravljati na izpit za meščanske šole. Nù, izbil sem ji to misel iz glave. Čemu naj bi se trudila s tem! Še eno leto, potem pa sva itak svoja. —

Naši meščani grozno zabavljajo radi mojega razmerja s to — „beraško šolmašterco“. Že dvakrat so me skušali pregovoriti, da bi se ločil. Nù, zaman! Namigovali so mi celó, da dobim prav gotovo B—čičevo Jelico in — čuj! — 40.000 gld. na roko, ali pa K—jevo Nežiko in trinadstropno hišo v Ljubljani. Jaz pa sem odklonil toliko prijaznost, dasi je i Jelica i Nežika lepša od moje Manice. Seveda tako izobrazena in tako blaga ni nobena! —

Mnogo mi dá opravila disertacija; vendar — upam — jo zvršim vsaj prihodnjega meseca. To je proketo delo! —

Piši mi kmalu zopet, priporoči me g. očetu in g. materi, ki me poznata po fotografiji; gospodični Franji pa povej, da me *mora* izvoliti na vsak način za svojega druga, ko pojdemo k Vajini poroki...

Na zdravje! — — —

Tvoj iskreni

Ivan.

V.

(Anton piše Ivanu.)

Dragi!

Sam vrag Te je menda zmotil, da si se zaletel na Dunaj! Če si prebil v tem žalostnem „mestu penzionistov“ tri prav vesela leta v najini družbi, mogel bi bil ostati vsaj še poslednje! Seveda — Ti si bil vedno grd egoist; za prijatelja se nisi zmenil dosti. Zlasti od tedaj, ko si se zazijal takó noro v tisto svojo šolmašterco —

bes jo plentaj! — od tedaj ni bilo možno govoriti s Teboj pametne basede. Dà, dà, ženske so krive, da so se razklenile vezi, ki so vezale takó trdno člane „*Triglav*“! O te ženske! Takim le sentimentalcem zmešajo možgane, kakor bi pihnil. Vi smešni slabiči! Upal sem, da se v počitnicah vendar še spametuješ ter da jo puštiš, ko se doigraš; sedaj pa vidim, da si neozdravljiv... Žal mi bode, če se boš moral kdaj še obupno spominjati besed svojega prijatelja, ki Ti pravi: vsakdo je tepec, ki se zagleda v ubogo deklè, ki niti *krasno* ni; v norišnico pa s tistim, ki se zaljubi v — *emancipirano* ženišče à la Tvoja šolmašterca! —

Nù, pa Tebi, ki si menda po naravi sentimentalna duša, bi še vse odpustil; toda Ciril — Ciril! — Tà uboga para ti zdihuje sedaj in menda celó pesnikuje... ta nesrečnež ti je zaljubljen, kakor tisti maček v Jenkovih poezijah... Lani se je še rogal Tebi, letos pa je sam še slabejši Boga mi, privoščil bi mu, da mu nastavi tista Franja prav kmalu take roge, kakoršne nosi severni jelen! — Zares ta Ciril je brez načel. Danes ti zabavlja cez ženske, jutri pa se že valja pred njimi v prahu. Ali je to značaj? Prokleta zmotil sem se v njem! — Najhujše je pa še to, da je postal soliden kakor prvi filister pod šentpeterskem zvonom v Ljubljani. V gostilni ne presedi nikdar cele ure in pije ti jedva dve kilavi čašici, pa hajdi, domov. Za nobeno zabavo ni. Uči se menda nepretgoma; kadar pa ne, pisari zaljubljenih pisem, dolgih 8—12 strani. Grozno, kaj? — Pa veš, kaj še dela? Štedi ti in štedi, ne privošči si prav nobenega priboljška, menda celó strada, kakor žid, samo da navarči desetak za desetekom. Torej popolen filister! Vidiš, takó globoko je padel ta — „misogin“ hinavski! Ti, mislim, vsaj nisi tak pretiranec?

Zaman so vse moje besede, vse pregovarjanje... še poslušati me noče, beži pred menoj, ali pa postaja aroganten. Prav sinoči mi je zabrusil v obraz: „Nikar ne pridiguj, ko prave, resnične ljubezni niti ne poznaš! Saj nimaš nobene sodbe, kakšne so fine in izobražene ženske!“ — Meni kaj takega! Meni kaj takega! Meni, ki sem imel vsaj že 15 ljubic, in kako finih! — Seveda emancipirane niso bile, — hvala Bogu! — zakaj take-le šolmašterce bi ne maral niti za kratek čas...

Moj dogma je in ostane: ženska bodi možu le v zabavo! Zato pa se ne zavežem nikdar resno, zakaj vsake zabave se človek naveliča, ako je ne menja. Da pa se morda — iz praktičnih ozirov: denar, domača kuhinja, prišiti gumbi, red itd. — vendar-le kdaj oženim, tega mi ni očitati kakor nedoslednost; saj pri svoji „dogmi“ i poslej ostanem, kakor tudi pri tem, da more biti moja žena le bitje, ki je izredno bogato, posebno lepo in neemancipirano...

Dixi et salvavi...

Pišem Ti le zato, ker mi je dolgčas in da se nekoliko raztogotim nad Vama, nezvestima „*Triglav*“noma!“ —

Sedaj sem se lotil srečno praktika za III. rigoroz. Živio konec! —

Zdrav! — Tvoj

Tone.

VI.

(Ciril piše Ivanu.)

Predragi moj prijatelj!

Hvala Ti za ljubeznjivo pismo. Vedel sem, da najdem v Tebi sočutno dušo, ki me razume povsem. Ako Bog dá in sreča junaška, praznujeva danes osorej, že oba doktorja, poroki z najinima punicama!

Sporočiti pa Ti moram takoj, da se je „*Triglav*“ popolnoma razbil. Nič več ne hodim v hôtel „*Wien*“, kajti s Tonetom sem se sprl prav do grda. Prenašal sem itak dovolj njegova zbadanja ie smešenja; končno pa mi je bilo vendar že vsega preveč. Povedal sem mu v zobe, da je tepec, ki o ljubezni — o resni in čisti! — nima pojma, ter da človek, ki je vajen občevati le s točajkami, sobaricami, kasirkami, in služkinjami, da tak človek nima prava kritikovati vsega ženstva, najmanje pa izomikanega in odličnejšega. Njegovih zbadljivk: da bom moral sam kuhati, sam postiljati, pometati, sam pestovati in zibati, dočim bo moja „beraška“ milostiva, kateri bom moral kupiti celó krilo za poroko, čitala — romane ležé na zofi, sem sit. Prepričan sem, da bo Franjica tudi vrla gospodinja; če pa ne bo, ne briga to prav nikogar, razen mene. —

Ali ni takó? —

Tone je seveda osorno protestiral; nù, z menoj se ne bo igral več. Sedaj preseja sam v „*Wien*“, jaz pa sem si izbral „*Altdeutsche Wienhalle*“. — Takó je končal veseli „*Triglav*“ prav žalostno. —

Oče mi piše, da kanijo prirediti o bodočih počitnicah v Logu národno veselico v korist ubogim šolskim otrokom. Idejo je sprožil g. Zupan in njegova gospa. Gospice hoté z mojim in učiteljevim sodelovanjem uprizoriti celó neko veseloigro. Glavno ulogo dobiva jaz in Angela. Franjica bo pela dva samospeva, moj oče pa nastopi prvikrat s tamburaškim zborom, ki se je pomnožil še z ekspeditorico in dvema Zupanovima komijema...

Sporoči gdé. Manici moj poklon in — zdravstvuj! Kmalu odpiši!

Ves Tvoj

Ciril.

Mesto epiloga.

Velecenjena gdé. urednica!

Tu se neha moja snov za izvirno novelo, zajeto naravnost iz resničnega življenja. Dostaviti mi je samo še to, da sta Ivan in Ciril že drugo leto srečno oženjena. Prvi ima celó že — sina. A Tone?

Prav tisti dan, ko ste mi pisala drugič, naj postanem sotrudnik „*Slovenke*“, sem dobil brzojavko, da se je Tone — *ustrelil*. In zakaj? Zaljubil se je v nemško (!) guvernanto, ki ni bila niti lepa, niti bogata, najmanj pa — zvesta... Goljufala ga je z njegovim kolegom — z židom! — ter se mu, ko ji je to strastno očital, vpricho velike družbe zakrohotala v lice. Tone se je na to opil ter se pod njenim oknom ustrelil... Strašna romantika, kaj? —

Kaj li mislita o njem prijatelja Ciril in Ivan, ko se spominjata onega pogovora v hôtelu „Wien“ o „beraški šolmašterci, ki niti lepa ni“?! —

Ah, čuden je ta svet! —

„Narodnjaku“.

Oh, mičejo dekle, me tvoje oči,
A ker si vboga Slovenka,
Pustim te, čeprav mi srce krvavi,
Bogata mi tujka bo ženka.

Jezika slovenskega že se uči,
In znala ga bo do poroke...
„Dà, dà, do poroke, potem poskrbi,
Da tvoje potujči otroke“!

Márica II.

Naši posli.

Spisala Danica.

Da, da, v starih, dobrih časih je bilo drugače. Moja stara mati je imela jedino deklo od poroke do smrti. Takrat se je še dobilo zvestih, pridnih deklet. A dan danes? Moj Bog! Niso več tako vztrajne, pridne, ne več tako navezane na obitelj, kakor nekdanj. Vse so preveč samosvoje; želé si le vedne izpremembe itd. Tako toži dandanes malone vsaka gospodinja. In prav imajo. Posli so se res izpremenili. Ali se pa morda nismo izpremenile tudi me? Ali imamo pravico odvaljati vso krivdo samo na posle?

Res je pač, da so bili posli v starih „dobrih“ časih bolj navezani na obitelj. Toda zakaj? Razmerje mej gospodinjo in služkinjo je bilo tedaj tudi čisto drugače, nego dan danes. Dekla se je smatrala za nekakovo pomagalko, prijateljico v hiši. Otroci so jo morali spoštovati, ljubiti. Ravnalo se je lepo — bolj po domače ž njo. Lahko ji je bilo vztrajati v službi, kjer si ji je dobro godilo, kjer so ji vračali njen trud z ljubeznijo, kjer so jo vpoštevali kakor človeka med ljudmi. — Kaj pa dan danes? „Madame“ je navadno veliko preuzvišena, da bi izpregovorila prijazno besedo s svojo služkinjo. Ona ji samo zapoveduje, dekla naj pa uboga in — dela. Dela naj z zatajevanjem same sebe, trudi naj se od rane zore do pozne noči za druge, ki uživajo udobnosti njenega delovanja. Za one, ki mislijo, da so storili popolnem svojo dolžnost, če so ji izplačali točno koncem meseca njeno skromno plačo, a od kojih ne sliši nikdar nobene prijazne, pohvalne besede v spodbujajo, pač pa grajanja in očitanja, če kaj ni izvršila strogo po ukazih. Vrh tega se vedejo dostikrat še otroci razuzdano in arogantno proti njej in to navadno v najboljših hišah najhuje. Go-

spoda pa se čutijo kakor kaka vzvišena bitja proti tem proletarkam, ki naj bodo še hvaležne za vse dobrote (?) ki jih uživajo v hiši. Nikdar pa ne pride „madami“ na um, da bi se prijazno zgovarjala s svojo deklo, da bi ji prijazno ukazovala, da bi se kaj pobrigala za njene skrbi in težnje. Saj posel itak ne sme imeti nikakoršnega čustvovanja. On naj le dela, zato je na svetu!

Čisto naravno je torej, da se posel v taki hiši ne more vdomačiti, da se ne more čutiti navezanega na obitelj, ki ga komaj vpošteva za človeka. Ali se moremo potem sploh še čuditi, če ima svojo službo le za prehod do boljše službe, ali, kar je vendar želja vsakega nepokvarjenega dekleta — do lastnega gospodinjstva? Vprašam tedaj še enkrat, ali se moremo čuditi, če ji je blagor gospode deveta briga, če skuša izkoristiti službo le za svoj prid in če se zabavlja v prostih urah na način primeren njeni zapuščenosti?

Na oliko svojih služkinj imajo gospodinje velik upliv. Gospodinja naj jim posveti v časih tudi kako urico, da jih prijazno opominja, svari. Samo da ne postane ž njimi intimna, kajti škodilo bi njenemu ugledu. Pravo pot zamore tu pokazati le takt. Preskrbeti je treba svojim poslom tudi dobrega berila. Saj imamo že precej obilno ljudsko književnost. Na primer knjige Mohorjeve družbe naj bi ne manjkale v nobeni slovenski hiši. Tudi „Slovanska knjižica“ je v ta namen prav primerna, ker ima priproste, lahko umljive pripovedke v pripostem jeziku. O poslu samem ne moremo zahtevati, da naj si kupi knjig. Saj mu pičila plača zadostuje jedva za obleko. A za stare dni si želi vsakdo kaj prihraniti. Dolžnost službodajalca je tedaj, da si preskrbi primerno knjižnico, koja naj bode poslom v razpolaganje. Z branjem dobrih knjig se jim širi obzorje, blaži se jim srce in tudi njihovo mišljenje se spravi v drugi višji tir. Z eno besedo, pospeši se njihova omika, kako se pa treba vesti v obče se služkinjo, bode vsaka čuteča, pravična iz razsodna gospodinja sama znala. Pomisli vendar, cenjena citateljica, da so i posli ljudje s čutečim srcem. Saj je njihova usoda uže tako dosti bridka, da so prisiljeni službovati, ko je vendar vsemogočni stvarnik človeka slobodnega ustvaril. Vendar ni naša zasluga, da smo rojeni v boljših, srečnejših razmerah, kakor i one niso krive, da je bila njih majka uboga proletarka, kaj pa če bi bila stala naša zibelj v borni koči, iz koje se rekrutirajo posli? Ali će bi nas danes pahnila bridka usoda v nesrečo, da bi morale jesti grenki poselski kruh? Oh, koliko bi nas stalo to solza? Vedno si predočujmo, da narava sama ni določila nobenega v službovanje. V rojstvu smo si vsi jednaki. Naša sveta dolžnost je tedaj, da svojim podložnikom ne damo čutiti njihove podložnosti. Posebno pa opozarjam tu matere, da branijo svojim otrokom, če se grdo in brezsrčno vedejo sé služabniki. Učimo svojo deco, da bode videla v vsakem človeku božjo podobo, koji gre vsa čast človeška, in naj bode tudi reven posel.

Črna pika.

Kakó je vse lepó! Priroda krasna
Vse krog in krog razvila je bogato
Zaklade svoje, in nebésa jasna
Čez njé z usmévom sipljejo luč zlato.

A glej mi béle, gledaj mi nevolje!
Gorá će občudujem kras i diko,
Če senčne gaje in će bujno polje,
Nakrát zazrem pred okom črno piko!

Kakó je lep in mil moj dol zeleni
S košatim drevjem, z reko mu veliko!
A kaj ves kras njegov pomaga meni?
Ko gledam vanj, zagledám črno piko.

In nebo gledam, zemljo čudapolno,
V blestečem krasu sliko zrem za sliko.
A kaj, a kaj! okó megleno, bolno
Povsod mi vidi ono črno piko!

Ne more motno ti oko vzivati
Krasot, ki kaže lepa jih narava;
Kakó radosti naj udá se zlati,
Če jasna duša ni, in ni ti zdrava?

Zamejski.

Mladostne sanje.

Spisala Vanda.

(Dalje.)

1. junija 18—

On me ljubi! Kdo je srečnejši od mene? Ah, Davorin, kako te obožujem! Doletela me je največa sreča. Čiganka je vse pogodila. Kdo bi si bil mislil?

Včeraj je prišel k meni in sicer baš takrat, ko sem bila sama doma. Dolgo me je molče opazoval, potem stopil k meni in razodel svojo ljubav; objel me je in pritisnil na svoje prsi — in — — — ah — — — blaženi trenutek — — — pritisnil je vroč poljub na moji ustnici. Prvi in zadnji?

23. julija 18—

Dolgo je že odkar se ljubiva in nihče ne ve za to kakor midva in moj dnevnik. Zdi se mi, da se od dne do dne imava rajša; jaz živim le za njega. Materi noče, da še povem.

Mesec september 18—

Že mesec dnij, odkar ga ni bilo pri nas. Včeraj zjutraj grede na sprehod, sem ga srečala; šel je mimo mene, ne da bi me pozdravil, obrnil je celó glavo v stran. A zakaj? Kdo ve! Kaj ima z menoj? Koga naj povprašam? Sinoči sem zvedela, da je koketiral z neko bogato gospodično. — Ona je tedaj vzrok, da je mene pozabil; radi nje se me tedaj izogiblje?

In danes popoldne? Oh, še vedno mi je v spominu oni trenutek, one rezke besede, katere je porabljal v svojem pogovoru. Kako me je zbadal! Ko bi bila ve-

dela, da se pripeti kaj takega, gotovo bi ne odšla k Jurovičevi. Niti pol ure za mano došel je on in spraval s svojim prihodom sebe in mene v zadrego. Na njega navidezno prijazen pozdrav odzdravila sem tudi jaz s prijaznim poklonom. A v tem, ko mi je srce krvavelo, sem se smejala v njegovi navzočnosti, da bi se le ne izdala prijateljici njegovi. Za nekaj časa se je ona odstranila. Z njenim odhodom utihnile sva tudi midva, on je čakal najbrže, da začnem jaz, a jaz istotako. Naposled me s sarkastičnim smehljajem vpraša se li zabavam z gospodom Liparjem. Jaz sem kar ostrmela. Ime mi ni bilo neznazno. Videla sem je že nekje napisano in sicer v onih pismih, katere sem dobivala o božičnih praznikih. A kako ve on vse to, saj nisem o tem omenila nikomur nego svojej prijateljici, s katero ni še niti znan. Kdo mu je tedaj povedal?

Ko bi le znal vsaj resnico, pa da se jaz z njim zabavam, saj ga poznam le malo in odkar mi je jel pisati, kar obračam glavo, ako ga srečam. Molče sem ga gledala, beseda mi je zastala na jeziku, kakor da ne smem ugovarjati njemu, katerega ljubim. „Spravil sem vas v zadrego, kaj ne gospica, ker gotovo niste slutili, da bi jaz kaj takega vedel. Ni še tako skrito, da bi ne bilo očito, vse se zve, draga moja gospica“, rekel je ironično.

„To vse je laž, vse le laž, Davorin, — g. Krasan. Kdo je dotična oseba, ki vam je napolnila glavo?“

„Dotična oseba je značajna, ker se ne igra z dvema srcema ob enem, — ker ne vodi za nos dveh možkih, kakor ste vi. Ona oseba ne laže, ker vas je videla večkrat z lastnimi očmi!“

Ah Davorin! Ne veruj — — — ne verujte tega g. Krasan*, ugovarjala sem jaz.

„In ko bi bilo samo to“, odgovoril je ironično, „a drugo je še zlobneje, kdo bi si bil mislil, da me tako opravljate pri svojih prijateljicah — — to je jako grdo od Vas!“

„Gospod Krasan! — — Molčite! — — Preveč! — — — Sramujte se, da verjamete slabim jezikom, a meni ne!“ rekla sem srdito.

„Seveda! Nedoržni ste v tem! Ha — ha! — Uboga revica, prav smilite se mi! Jaz mislim, kar hočem in verujem, ker vem, da oseba, ki mi je pravila vse to, nima vzroka, da bi ne govorila resnice. Za nos ste me vodili dovolj časa, več me ne bodete; čudim se temu, da ste se upali govoriti z menoj, med tem ko sem vam tako antipatičen; med tem ko trosite okrog, da sem jako surov, razuzdan in neotesan. Tako menenje ste imeli o meni pa ste mi hlinili ljubav — grda neznačajnost!“

Hotela sem še nekaj izustiti, ali vrata so se ravno kar odprla in spremeniti sem morala srditi obraz v smejajočega, veselega, kajti prijateljica je vstopila.

Kaj sem trpela oni hip ne morem popisati, a kljubu temu sem se smejala in govorila jako šaljivo, akoravno sem v srci čutila grozno bolešč. Uboga jaz! Še pol ure je ostal tam, potem pa se od obeh prijazno poslovil in odšel. Prijateljica mi je povedala, da še nocoj odpotuje domov. Morda se niti več ne vrne. Sklenila sem, da ga

nočem več ljubiti, da ga hočem pozabiti. A kako? Saj ga ne morem! Kako naj bi pozabila in še celo sovražila onega, katerega sem nekdaj ljubila z vso strastjo! O ne, ne Davorin! Ni mi možno, pozabiti te, akoravno me ti črtiš! In zdaj, ko to pišem, je on že morda odpotoval, veselil se bode, a jaz se ga bodem žalostno spominjala; otožno spominjala onih srečnih trenutkov, katere sem vžila poleg njega. Ah! Pozabiti ga moram, pozabiti! Vse kar me spominja njega, hočem uničiti. Nočem, da bi me posušena cvetka spominjala časa, ko mi jo je še svežo utaknil v glavo ali pripel za pas. Čemu bi hranila vse one listke, na katere je on zabeležil kaj takega, kar me je takrat jako razveselilo? Čemu naj bi hranila vse ono uvelo cvetje, ki me le spominja lepih trenutkov krasne minolosti?

Mesec oktober 18—

Pozno je že, a spati ne morem. Ti ljubi moj dnevnik, si mi še najiskrenejši, ker poslušáš žalostne in vesele dogodke. Dovolj, da zabeležim par besedij, ki mi vtolažijo in pomirijo bolno srce. A kako naj ti napišem vse to? Ah Davorin! Davorin! Zakaj mi greniš življenje? Oh, zakaj te moram tako ljubiti, da mi brez tebe ni živeti; z mislijo na te ustajam in z mislijo na te vlegam se k počitku. K počitku? O ne! Kako mi je možno počivati, kako zaspati, ko mi v glavi roji tisoč in tisoč mislij, ki me spominjajo njega — — — breznačajnega.

Ah Davorin! Zakaj si poslušal zlobno osebo, ki je vsejala v tvojem srci sovraštvo do mene, tvoje nekdanje Dragice? Ne sodi me krivo Davorin! Glava mi če počiti! Meni ni živeti; ko bi le s čim zakrivila, ne bilo bi mi tako žal, srdila bi se le, da sem si sama vzrok, ali tako, ko vem, da nisem kriva tega, česar me on dolži, s čemur so mu napolnili glavo. Kdo ve, kje je sedaj? Zatopljen in za trdno uverjen v obrekovalne besede one opravlјivke, se gotovo nikoli ne spominja mene in če se zmislj — tedaj gotovo ljuto zaškriplje s svojimi zobmi in me na tihem kolne; po nevednem preklinja ono, ki ga še vedno ljubi.

Še vedno ljubi? Je-li to istina? Da! Še vedno ga obožujem, še vedno z nestrpnostjo hrepenim po onih srečnih trenutkih, katere sem vživala ob času večernih sprehodov poleg njega.

Veselje mi obdaje ves obraz, ako mislim na prelepo minolost in spremeni se mi v tugo ako se zmislim krute sedanjosti. Vem, da me več ne ljubi, vendar hočem ga ljubiti kljub temu, da, ljubiti do smrti, kakor sem mu obljubila nekdaj — takrat, ko me je naučil ljubiti, takrat, ko se mi je dozdevalo, da slušam angeljske glasove, ko so mi donele njegove medene besede na moje uho. In kdo mi more prepovedati — ljubiti njega — svoj vzor? Zvesta mu ostanem, če me tudi zdaj črti in toži razžaljenja, katerega mu nisem nikoli prizadela, ker sem ga preveč oboževala, preveč spoštovala, preveč ljubila in preveč ljubim! Ah Davorin! Povrni se v moje naročje! Ne prosim te ljubezni, ampak le tvojega prepričanja, da veruješ v me.

Kdo je oni, ki je provzročil razrušenje najinih vezij? Gorje mu bode, ako zvem, kdo je, kajti maščevati se hočem, akoravno je osveta grda, zame bode sladka. Čemu se vedno spominjam časov, ko sem ga še nestrpno pričakovala, ko sem zatrepetala po vsem telesi, čuté kako mi je stisnil roko, čuté pogled njega milih očij? Zakaj živim, ko trpim, ko me tako grozno muči srčna bôl, ki ne ozdravi tako hitro, ne mine tako brzo, ki me skeli — — — skeli — — — kakor da bi se me kdo najpreje dotaknil z žarečim železom in me potem ravno tija polil z mrzlo vodo.

Mogoče pa da te vendar kedaj zabim. Upanje me še oživlja, krepča — upanje, da ga pozabim. Gorje, ako bodem morala še dolgo prenašati bolečine zanj, ki se je z menoj le igral, ki me ni ljubil, ki se je z menoj le kratkočasil. Čemu bi morala ljubiti onega, kateremu ni mari je-li moje nagnenje resnično ali ne, ni mari, kar čuti moja duša, sploh ne ve, kaj mi je bil.

Zakaj moram biti ravno jaz tako nesrečna? Zakaj mi moja ljubezen ne more pridobiti njegovega srea?

Zapuščena sem, ločena z vsem od svojega ljubljenca in vendar ozrši se proti nebesom, navdaja me upanje, da ga bodem še kdaj videla, še kdaj ž njim govorila, predno umrjem, predno ga pozabim.

Pozabim? Ah! Kako mi bi bilo možno zatreti bolest prve ljubezni, ki je v meni ukoreninjena tako globoko, katero je provzročil le on, ki nima o njej niti pojma, drugače bi ne rekel, da ga nikoli nisem ljubila, da sem ga vodila za nos. In kako krivo sodijo oni, ki menijo, da čas ozdravi vse — tudi srčno bolest. Jaz se protivim temu iz lastne izkušnje.

Mesec november 18—

Ravnokar mi je došlo pismo, ki mi daje premišljati, zakaj je osoda človeku tako nemila, zakaj mora mene ljubiti človek, ki mi je zopern in zakaj moram jaz ljubiti človeka, ki me prezira. Oh! Ko bi bil oni list njegov, kako bi hlastle po njem, a tako ga niti ne čitam; čemu tudi? Bode mi možno olajšal moje trpljenje? Morala bi biti izredno vesela, da bi čitala oni list, v katerem se mi izraža zvestoba, katero mi je nekdaj prisegal moj Davorin. Kako naj čitam ta list med tem ko ljubim drugega? Zadovoljna bi bila, ako bi sedaj dobila le prijazen pogled, ako bi zaslišala mili glas. Dovolj bi mi bilo! Kako presrečna sem bila, če me nihče ni motil v njegovej družbi, kjer sem mu prostovoljno smela gledati v izraziti obraz.

Moje srce ostane odslej prazno, zapuščeno in opustošeno in zazdi se mi kedaj, da nima niti močij, da bi še bilo. Oči so mi suhe. Nič me ne veseli; nikamor ne grem, čemu tudi? Saj njega ni več tukaj — — daleč je — — daleč — — a brez njega je tukaj za me vse prazno.

Edino tolažbo nahajam še v molitvi, s katero se obračam do Boga s tem, da ga prosim, da bi obvaroval in izpolnil vse srčne želje onemu, za katerega mi še vedno bije bolno srce.

Mesec februar 18 —

Da, tudi jaz sem se dovolj spremenila. Moj lanski dnevnik spričuje marsikaj, kar me dela sedaj, ako ga čitam, le smešno. Dnevnik govori o marsičem, predstavlja mi žalostne in vesele dogodljaje izza šolskih let, a končuje z besedami, ki pričajo, da mi srce ostane odslej mrtvo za vsako živo bitje. Ali sedaj? — — Rojijo mi druge misli po glavi, kajti srce goji mi nekaj takega, ki mi moje nekdanje menenje popolnoma predrugači. Nekdaj sem ljubila in ta-le prva ljubezen se je vsadila v moje srce tako, da mi niti ni možno izruti iz njega vseh korenin. Čestokrat se mi vzbujajo spomini na onega, katerega bi morala sovražiti, na onega, poleg katerega sem vžila toliko srečnih a vsled katerega tudi mnogo neprijetnih trenutkov. Ti spomini se ne oglašajo le ko je krog mene vse tiho, ampak še celó takrat, ko si s svojim posetom nekdo upa me razveseliti, kogar navzočnost me pa dolgočasí, dasi sem gotova, da me dotičnik ljubi in kojega pomilujem, ker mu ljubezni ne morem vračati. Mislila sem, da ga bodem mogla kedaj ljubiti a motila sem se. Spoštujem ga kakor značajnega moža, a ljubiti mi ga vendar ni možno z ono strastjo, kakor sem ljubila onega drugega. Spoznala sem, da biva v njem blaga duša in trden značaj.

Mesec marec 18 —

Ker mi je včeraj preostalo nekoliko časa, sem se namenila pospravljati v svojem predalu, v katerem je bilo zadnje dni vse razmetano. A to se ni zgodilo tako hitro, ker tukaj sem vzdignila kak star listek, tam zopet kako drugo znamenje, ki me spominja prošlosti. Že je bilo vse v redu, kar se zagledam v neko škatljo, ki ni bila videti prazna. Oh, saj vem predobro, da je shranjeno tam notri uvelo cvetje, katero mi je nanosil oni, katerega ne ljubim. Čemu tedaj hranim vse to? Ne vem, kaj bi si na to odgovorila. Početkoma, ko mi ni še bil razkril svoje ljubezni, mi je bil zelo simpatičen in razveselila me je njega bližina; ali sedaj?

Ženske smo kedaj res čudne; čestokrat hrepenimo po kaki stvari — — ali ko jo imamo, ko čutimo, da gospodarimo čez njo, smo je že naveličane. Tako sem n. pr. jaz dan za dnevom pričakovala, da mi razkrije svojo ljubav. Ker sem spoznala, da mu nisem indiferentna, čakala sem na to z nekako radostjo; pri tem nisem niti pomislila kaj naj mu odgovorim tedaj. Konečno je došel ta le hip, po katerem sem hrepenela. Menda je name vplivala romantičnost, ki me je obdajala, da sem se smatrala jako zadovoljno, ko sem poslušala lepe izraze, s katerimi je izraževal svojo udanost. Našel bi svojo srečo le z menoj — — no tega ni napačno povedal. In takrat sem molčala, akoravno sem gojila v svojem sreču neko čustvo do njega, katero nisem vedela kako bi označila.

Prešlo je mnogo dnij, a on kljubu temu, da ni dobil mojega odgovora, je hojeval k meni čestokrat, a nikoli več ni zinil besede o ljubezni. To mi ravno ni ugajalo in zato ni čudno, če sem se o njegovi navzočnosti dolgočasila. Ženski navadno ugajajo oni možki, ki jo razveseljujejo na kak način; dopadejo jej navadno

oni, ki kažejo svojo ljubav v vsakem slučaju, a ne oni, ki se izdajajo le s kakim pogledom in ki še celó govori-rijo le take stvari, katere nje ne zanimajo. Tak je bil tudi on in postal mi je dolgočasen. Želela sem se ga otresti s tem, da nisem se pokazala, ako je prišel, bodi si, da sem se mu javila bolno ali kaj družega. A nič ni pomagalo, to ga ni ustrašilo. Nekega dne sem bila sama doma. Sluteca, da pride, hotela sem se ga iznebiti; a kako? (Pride še.)

Izpremin.

Prišle so v spomin mi sólze,
Ki nekoč sem jih jokala:
Oj čemu, čemu? — Neumnost!
Glasno sem se jim rogála.

Včasih pa premišljam srečo,
Smešno srečo, ki zdaj ni je,
In v spominu tèm pogosto
Solza mi okó zalije.

Vida.

Moj svet.

Sedanost vživaj in v minole dni
Nazaj si jih želé, se ne oziraj,
Nikdar v bodočnost štrahoma očij
Izposuje gorje si, ne upiraj!
Če hočeš, da nesreča vsa ti jenja,
Razum ti bodi gospodar življenja....

Márica II.

Rodoljubje in naše ženstvo.

Spisala Milka.

„Svaka zvezda svojim svetlom sieva
Svaka ptica svojim glasom pieva,
Ti jezikom svojim sbori!
Sladkim glasom materinim —“.

Preradović.

Rodoljubje, ti dragoceni zaklad, katerega čuva vsak veren domorodec, kojega skrbno hrani in širi — javlja se ne le z besedami, temveč dejanski!

Različna so početja posameznikov, njih smoter pa je le jeden. Opazuje se ta razlika osobito med ženstvom in moštvom.

Mož javlja svojo ljubav do roda duševno in materialno. Kaže jo sè svojo krepostjo in energijo v svojem govoru in početji. Kaže jo mladenič, mož, stavec.

In žena — kako kaže, kako more ona kazati rodoljubje svoje? Žena, mirna vladarica doma, kako naj javlja ljubav do roda svojega? Mar v javnih govorih, ali v burnem delovanji? — Ne, tiho in mirno pokaže lahko vsaka žena kako srčno ljubi narod svoj.

Slovenka! bodi mati ali žena, hči ali sestra, kaži svoje rodoljubje vselej in poyšod, a kaži je dejanski.

Deluj za rod, za katerega te je sam večni Bog odločil, posadivši te med Slovence, a deluj zdravo, premišljeno, mirno. In kje je tvoj delokrog? . . . .

V prvem listu „Slovenke“ čitala sem med drugim — dohajale so le na ples. — Žalibog, da je to kruta istina. Toda rodoljubje, ki je le med plesom vzraslo ni vztrajno, ni pravo, ni zdravo; poginiti in vsahniti mora.

Ne plesišče, ne oder bodi naš delokrog, marveč dom, domače ognjišče, pod domačim krovom bodi naše narodno zbirališče. Tukaj navdušujmo se, tukaj poučujmo druga drugo.

Slovenska mati zavedaj se najprej ti svojega rodoljubja, ti sama navdušuj se za svoj rod; a potem uči, uči svojo deco tega krasnega jezika. Ne zabi, da dete ume le materin jezik. In v tem sladkem jeziku pevaj, prigovarjaj svojemu detetu. Glej, slovenska majka, tebi je dan najširši delokrog; polje, kjer lahko plodonosno seješ s polno zavestjo, da ti seme ne pada na kamenita tla. V tem krogu, v svojej obitelji storiš lahko največ za narod svoj. Dani so ti najdražji biseri — otroci. Te poučuj ti prva učiteljica, a poučuj jih v svojem jeziku, v našej slovenščini. Slovenec je bistre glave, tujih jezikov se kmalu priuči. Zatorej ne boj se zbadljivih besed, češ, njeni otroci niso olikani, govore le slovenski. — S ponosom oziraj se na svojo slovensko deco. Uverjena bodi, da to čustvo, ki si ga vcepila v srce svoje mladine, ostane večno. Ponosna bodeš zrla enkrat na svoje vrle narodne sinove in hčere. Gotovo, le ti mati slovenska najlažje in največ storiš v narodno probujo, kajti v tvojih rokah leži vsa bodočnost naroda.

„Mladina je bodočnost naša“ izraža se pesnik. In ta mladina izročena je v drugi vrsti tebi slovenska učiteljica,

„Ne samo, kar velevala mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan —“

Ne le z vednim jednoličnim poučevanjem spolni dolžnosti svoje; marveč glavna naloga ti je dana, da poučevaje sebe, poučuješ tudi druge, da vzbujevaje v sebi domovinsko ljubav, vcepíš jo tudi v srca izročene ti mladeži. Dosežeš pa to z vztrajnim, marljivim poučevanjem materinega jezika. „Materni jezik je prvi dar božji, v katerem pregovorimo in za njega nam ima biti pred vsemi družimi jeziki mar, da ga častimo, likamo, radi govorimo, prepevamo in v njem se veselimo“ — je pisal pokojni Slomšek.

Res, govoré materin jezik, čutimo se celo na tujem — doma. Kako torej bi ti ne bilo mar, o učiteljica, čuvati ta neprecenljivi zaklad? Ne hiti dalje s svojim poukom, temuč postoj včasih in s preprostimi besedami povej deci kako lep je materin jezik. Revno, majhno otroče zrla bode v te, nerazumevši popolno besed, a razmišljevalo bode te besede, ki si mu jih v šoli govorila. Zraste ono, ž njim raste tudi razum, s katerim spozna pomen tvojih besed.

Dobivši prvi list „Slovenka“, vskliknila sem „Zora

puca, bit će dana“. S temi besedami pozdravil je slavni Preradović upapolno 1848. leto, ono leto, ko se je i našemu jeziku priznala enakopravnost. Mračilo se je še, a tam na narodnej ledini stali so možje, sami krepki delavci, orali in kopali so to teptano ledino ter spreminjali jo v krasne narodne grede.

Hiteli so z delom, da bi skoraj napočil dan, svitel dan našemu rodu. Vrli rodoljubje boriti so se morali z gmotnimi in duševnimi ovirami. Ni čuda, da so prehiteli nas sosedni narodi, da je tudi naše ženstvo zaostalo za ženstvom tujih narodov. Naše mamke niso se učile v slovenskih šolah. Ni jim donela na uho mila slovenščina. Tuja učiteljica govorila jim je le v tujem jeziku, navduševala jih je za tujo govorico. Kaj čuda torej, da danes se splošno slovensko ženstvo še ne zaveda svoje narodnosti, da ravno v ženskih srcih rodoljubje ni še ono pravo, nesebično in vztrajno, marveč večina le pona-rejeno . . . .

Zatorej, ko sem zagledala prvi slovenski ženski list, vskliknila sem: „Zora puca, bit će dana“. — Da, da, tudi med nami drage Slovenke, naj bode dan, naj nastopi dan narodne probuje, oni dan, ko vsaka Slovenka s ponosom poreče: „Slovenka sem“. Izginejo naj vse osebuosti, in ž njo izgine naj vsaka narodna mlačnost.

Pod domačim krovom zbirajmo se, s tega vzvišene-ga mesta sklepajmo se naše „Slovenke“, ter čuté in mislé z njo ne plaho in skrito, marveč javno in odločno porečemo svetu, da smo Slovenke. A ti slovensko dekle, ohrani ta ponos, to zavest v svojem srei in jo širi v krogu svojem. Proč s krinko! Slovenka z „dušo in telesom“, prava Slovenka spoznaj se za tako, bodi že doma ali v tujini, v cerkvi ali na plesu, v mestu ali v vasi.

„Ime slovensko tebi sveto bodi,
Ne srami ga, sramiti ga ne daj,
Da bode spoštovano med narodi
Surovosti, podlosti ne poznaj,
Povsod naj plemenitost tebe vodi,
To Slovenko pravo znači naj!

V i z i j a.

Povsod ljubeznjivi obrazi, smehlajajoči se, veseli, a moje srce sovražno, kalno; polno tuge in groze! . . .

Tavala sem dalje iz ulice v ulico. Orglje! . . . Da, ti glasovi se ujemajo z notranjostjo mojo.

Vstopila sem v svetišče, naslonila vročo, zmučeno glavo na mramornati steber, ter slušaje burno šumenje kipečih glasov, zrla topo pred se.

In bilo mi je neznosno, blazno hudo, a moliti, nisem znala.

Globok vzdih me je vzdramil. Poleg mene je čepela suha, borna stajka. Prebirala je leseni, začrneli

molek: „oče naš, kateri si v nebesih... oče... oče naš...“ Umolknila je. A kmalu zopet: „oče naš...“

Pogledala sem ji ostreje v meglene oči. V istem hipu vzdignila je glavo in me motrila z mrzlim pogledom, a ustni sta se ji premikali k molitvi. In motrili sva se.. Plášno se je jela odmikati. Čudezna sila gnala me je za njo, in sledila sem ji iz kota v kot, kakor v snu...

A sedaj! Na obličji zablestel ji je rdeči svit večne luči;... oči so se ji oživilo in vzdikšal se je nje staz...

Pred mano stala je visoka, jasna postava. Vzdigovala se je više in više, razprostrla je nad mano svitli, roki, kakor angelj zmage in ustni sta ji trepetali: „oče naš...!“

Povesila sem glavo in se zgrudila na kamenita tla...

V mehkih, lahno se tresočih glasovih pele so cerkvene orglje skrivnostne pesni, ki so naraščale bolj in bolj, kakor upi vtolažene duše,...

„Vera“, o sladka, sveta vera!“ sem zašepetala in pa:

„Oče, oče naš, kateri si v nebesih!“

Viola.

V noči.

Čarobna noč, jasna in tiha

Objela je dol in gore,

Ščip svitli je plaval po nebu,

Blestele so zlate zvezde.

V tej noči čarobni in tibi

Pod tvojim sem okencem stal,

Iz ktereга meni najlepši,

Nebeški je žarek sijal.

Bledel je ščip svitli na nebu

Bledelo je zvezdic zlato,

A jaz sem v dno duše zaklenil

Oci tvojih krasnih nebó.

Kristina.

V nedeljo popoldne.

Spisala Marija Ana.

Zlato solnce ljubko sije skozi odprta okna v mojo sobo, a jaz slonim polusedeča in poluležeča na divanu premišlujem svoje in tuje gorjé. Kar prihrumé po stopnjicah Duška, Milka in Tončka. Kaj ne gremo še v B. k ustanovitvi ženske podružnice? „Res je že čas“ — skočim kvišku eden dva, tri odpravim se in gremo. Pridemo do glavnega šetališča „Via Miramare“. Mimo nas zdrčita iskra konjiča vprežena v krasen landau. V njem sedi rejena postarana gospá z dvema hčerkama. Mon

Dieu (moj Bog) prinese nam veter na uho! Gotovo kake francoske tujke — pravim svojim spremljevalkam. „Ah beži, beži“ pravi Milka. „Gospa mama prinesla je pred tridesetimi leti na hrbtu oglja, razumeš, oglja tam od Hrušice nekje. Gospodu je vgajala lepa čička in postala je pristna dama, katera živi le za francosko modo in francoske romane.

Mimo odhitita mlad gospod in gospa. Oba lepa fina od glave do pet. „Ich kann nicht mehr weiter“ (ne morem dalje) pravi ona vpehana. Nemci, menim jaz. „Kako ste vendar naivni“, reče Duška. Kaj res ne poznate učiteljice O—ve, ki je bila na slovenski ljudski šoli u N. in še govorilo se je nekaj o njeni narodnosti?

Za nami prijezdita dva jezdeca na čilih angleških konjih. Bilo ju je veselje gledati, kako samozavestno sta sedela ter le konjema zdaj pa zdaj prigovarjala trabb, gallop. Tudi dva Slovenca rojena na Štajerskem, pravi Tončka, zdaj vodji prvih tukajšnjih bank.

Dojde nas priprost delavec z ženo in čvetero otrok, ki veselo klepečejo in kriče. Senti marima (čuj mati), gvarda papa (glej oče). „Taži, taži“, pravi oče, kar je pokazalo, da je pravi Slovenec, ki trdo služi svoj vsakdanji kruh, a še trše lomi laščino.

Prejde nas čedna gospa z dvema otrokoma, ki srečna poskakujeta pred njo. „Nicht so springen“ (ne skakati). Ta je prišla pred desetimi leti z Notranjskega služiti slučajno v nemško obitelj; navzela se je tako nemškega duha.

Slo in vozilo se jih je mimo še sto in sto, med njimi višji dostojanstveniki in nižji uradniki, bogati trgovci in mali obrtniki, elegantne gospe in priproste žene, a spregovoril ni ni eden slovenske besede, četudi se je videlo marsikomu, da, mnogim in premnogim, po govoru in po licu, da jih je rodila slovenska mati. Da rodila samo, odgojiti jih ni mogla, ni znala, ni hotela, kali?

Va vse strani odprta so žrela, v koje se pogražajo naši sinovi, naše hčere. Tu je izborna služba; tam bogata partija, tu zopet upanje v boljšo bodočnost, tam boj za vsakdanji kruh; tu sili uboštvó, tam brani bogastvo; tu nesreča, tam obilnost sreče. Vsaka sapa, vsak dih, odnaša narodno zavest. Ubogi naš narod, ubogi naš jezik!

Si li res tako okoren, tako trd, da se te boje povsod doma in v tujini, v javnem in zasebnem življenji?

A ker nikdo ne šteje te,

Ker ves te svet teptá z nogami

Jaz ljubim tem srčneje te,

A ljubim te — s solzami!

Dunajsko pismo.

Spisal Bil-EI.

(Dalje.)

Kljubovati moramo nevarnim sovražnikom slovenske narodnosti, da priborimo slovenskemu jeziku popolno pri-

znanje vedno in povsod, koder biva slovenski rod, treba je pred vsem, da imamo gorko srce, bistro nko in delavno roko za vsako narodno podjetje, vsak po svojih močeh. Kajti dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to — vsak — je storiti dolžan. Torej ne delujmo vsak na svojo voko — vsak po svoji glavi — naj že ta slabost izvira iz osebne mrznje ali pa sebičnosti, ampak „z združenimi močmi“, vsi za enega, eden za vse; vsi stojmo pravočasno neustrašeno na braniku za težnje naše slovenske domovine!

Zlasti je v tem oziru merodajen faktor naše narodno, navdušeno ženstvo! Kajti „pri narodih in človeških plemenih“ — piše slovenska pisateljica Pavlina Pajkova — „kjer je ženska izključena od društvenega gibanja ter jo pusté rasti v nevednosti o družbinskih in domovinskih stvareh, ni napredka; pravi naroden napredek je tam nemogoč. Taki narodi so obsojeni k poginu ali sužnosti!

Lepa, sveta je naloga matere. Njeno blagočuteče srce zasaja v mlada otročja srca prve kali bodočega njih razvitka.

Naše ženstvo potrebuje večjega delokroga, večje duševne hrane, potrebuje idej, da se uči brati v knjigi življenja, kar je lepega, vzvišenega, koristnega ne le v zasebnem življenji, ampak tudi v narodnem oziru. Radi tega glejmo radosti polnim očesom na naše ženstvo, ki je opravičeno, da se poteguje za svoja prava. Navdušujemo je ter podpirajmo njega težnje, da vsestranski vspešno deluje v socialnem življenji za zmago in procvit slovenskega jezika, najdražjo svetinjo svojega naroda!

Velevažen korak v prosveti pa je storilo narodno ženstvo, čegar plemenito srce gori in blagi um živi edino le za svojega naroda najdražje svetinje, s tem, da je stopilo v delokrog slovenskega časnikarstva ter si zgradilo lastno literarno ognjišče „Slovenko“. Kajti s tem faktom, ki se mora v slovenskega naroda književni zgodovini osvetliti z neizbrisljivimi zlatimi črkami, je nastopilo slovensko ženstvo kakor faktor, ki se zaveda svojega poziva v življenji, ter da je vedno in povsod pripravljeno kakor neustrašen branitelj slovenskega naroda iti v boj za njega najdražje svetinje! Slava takemu ženstvu!

Tebi pa, slovenska domovina — ki nisi več „vdova tožna zapuščena“, — se sedaj, ko slavi narodno ženstvo veliko slavlje č a s o p i s a, lahko smeje srce, solza veselja ti igra v očesu, ko gledaš svoje zveste hčere, ki se zbirajo tako mnogobrojno pod belo-modro-rudečim praporom, ki prisegajo na svojo čast, na svojo narodno zavest, da so in da hočejo ostati na veke verne Slovenke, ki se nočejo udati nikakim slepljivim izkušnjavam.

Književnost in umetnost.

Ljubezem in rodoljubje. Povest, spisal Fran Govekar.

Ni ga bilo do sedaj na Slovenskem pisatelja, ki bi bil zaslul takó naglo in bi bil vzbudil toliko vrišča v takó kratkem času kakor *Govekar*. Vvedel je v nas, Slovence, ono *za nas* novo strujo, katera je bila na Ruskem, Francoskem, Nemškem in Italijanskem že davno

na dnevnem redu. Postavil si je kakor drugi veristi za namen bičati in odkrivati v leposlovni obliki nemravnost, nepoštenost, zatiranje delavcev in hinavsko domoljubje, ki išče le dobička. Vse te napake je slikal takó živo in resnično, da so se mnogi kar zgražali, osobito nad njegovim romanom „V krvi“ v lanskem „Zvonu“.

Sè svojo povestjo v „*Knezovi knjižnici*“ hotel je Govekar pokazati, da zna in ume slikati takó idealno — plemenite ljudi, da se nam po takih ljudeh kar — toži.

In vendar! če tudi vemo, da je težko dobiti takó popolnih in plemenitih ljudi, kakor sta Melanija pa Kres, ki navzlic svojim vrlinam vendar *nista* pretirana, odložimo knjigo z neko zadovoljnostjo ter se zamislimo v baš prečitano povest; čelo nam je jasno, oči svetle, na ustnicah veselo-otožen nasmeh; vesel, ker smo radostni, da imamo zopet povest umetniške vrednosti, otožen pa radi nemile junakove osode.

S to povestjo hotel je Govekar postaviti literaren spomenik možu vzor-rodoljubu ter plemenitemu človeku in reči mora tudi Govekarjev najhujši nasprotnik, da je pisatelj dosegel svoj namen popolnoma. — Knez, blagi Knez ima lep večno trajen spomenik.

Sujet-a ali snovi nočem pripovedovati, najbolje je, da povest poiščejo in prečitajo vse naše naročnice in čitateljce; izpregovorim naj le o značajih, osobito ženskih. Do sedaj nam je Govekar risal v svojih povestih skoro same slabe ženske značaje, tako, da so rekli nekateri, ki ga ne poznajo, da je to pač vsled tega, ker ne občuje in ne pozna boljših ženskih. Kaj porekó sedaj, ko se v njegovi povesti seznanijo z *Melanijo*? Vse je pri njej človeško, ni na enem mestu ni ti tréba misliti ali vzklikniti: Oh, to je neverjetno! In vendar kakova je ta ženska! Poleg telesne lepote in prelesti združuje v sebi človekoljubje z rodoljubjem, mladeniško živahnost z modrostjo, bogastvo in visoko omiko z neprisiljeno priprostostjo.

Doktorica *Pavlinova Micika* je tudi simpatično risana ženska. Omoživši se popolna kmetica sè zdravnikom, olikala in omikala se je v kratkem, da se v njenem vedenji pozneje nikjer več ne vidi kmetice. Ugaja nam osobito za to, ker se ni zaljubila v same obleke in klobuke, kakor je obično pri takih ženskih, ki so se pogospodile. Micika bila je „odločna ženska in vrla rodoljubka“.

Komičnost smešne *kontrolorke* provzroči gotovo vsakemu, da se mora smejati, ko čita kako govori in — piha.

Postarni devici *Malka id Nežika* sta narisani jako fino in uprav mojstersko.

Kratkokrili deklici *Karla* in *Tončka* sta prav tako ljubki kakor resnični živi punici.

Teta *Ana* in *Minka Kresova* sta mirni in tihi sami seboj in vsem svetom zadovoljni ženski.

Pri stari *Kresovki* — Marici — moglo bi se reči, da je neumljivo, zakaj se je zapirala v svoje sobe in pozabila na vse po bolezni, ko je vendar ozdravela.

Sploh je ona nekakova zagonetka v povesti, morebiti so jo sodniki Matičinih spisov malo prekrojili.

O glavni junakovi osebi pa naj povem mesto svoje

sodbe, kar je dejala neka gospodičina, ki ni še bila nikdar zaljubljena, ker se ni mogla zaljubiti: „Kres!? Hvala lepa, Kres? v tacega moža, v tacega bi se zaljubila do ušes. Tako oduševljen za narod, tako ljubeč vse človeštvo, tako olikan, omikan, fin, vrhu tega pa še tako lep in bogat!“

„Mislite li, da ni prav nobenega tacega?“ vprašala sem jo jaz.

„Hm“, zmajala je ona z glavo, „jaz ga nisem še srečala“.

„Redki so res, a nekaj jih je“, odvrnila sem jaz.

Vsi drugi možki značaji posneti so iz resnice, zato so pristni in živi.

Veselice in shodi, osobito zadnji shod sklican po Ruhbachu so prizori vredni najspretnjšega pisateljskega peresa. Jaz za se in izvestno tudi za večino čitateljic „Slovenke“ želim, da nam Govekar spiše še mnogo takih lepih povesti, ki blažijo srce in oduševljajo, a značaji morda tudi — — — vlečejo, da se jih posnema.

Poleg častne nagrade, katere si je po pravici zaslužil, naj si bo pisatelj v svesti pohvale vsega slovenskega naroda.

M á r i c a.

Ruski slovar in slovnica. V Gabrščekovi tiskarni v Gorici pričel se je tiskati *ruskoslovenski slovar* in pa *ruskoslovenska slovnica* od M. Hostnika. Kdor se zanima za lepi in mogočni jezik našega bratskega naroda, pozdravlja izvestno z veseljem to vest. Možno, da prodre ruščina potem vsaj v izobraženejšje naše kroge in da bode vsled tega krasna ruska literatura bolj poznana.

Naša avstrijska himna (cesarska pesem) slavi letos svoj jubilej. Zložil jo je slavni Josip Haydn na besede profesorja (in do začasne odprave tega reda — jezuita) Lor. Leop. Haschka. 28. januarja 1797. dobila je „imprimatur“ in 12. febr., na rojstni dan cesarja Franca, pevala se je povsod po dunajskih gledališčih pri slavnostnih predstavah in vzbudila veliko oduševljenje. Priredila se je kmalo za vojaško godbo, a šele 1. okt. 1826. bila je oficijelno zapovedana za vse parade in slavnosti. — Ko so se menjavali vladarji, spreminjevali so se tudi teksti, po naročilu in odobrilo vlade. Sedanji tekst sestavlja je po nastopu vlade cesarja Frana Josipa I. Iv. Gabr. Seidl, ki je bil preveden v vse jezike monarhije in je izraz ljubezni vseh narodov do celokupne države in vladarja.

Ruski književnik in umetnik. Rusko slovstvo in umetnost je slavilo v minolem novembru petindvajsetletnico delovanja *Nikolaja Nikolajeviču Karazina*, romanopisca in slikarja, človeka izredno delavnega in plodovitega in duševnega velikana N. N. Karazina, ustanovitelja Harkovskega vseučilišča, ki se je rodil leta 1842. Učil se je v drugi Moskovski kadetski gimnaziji, iz koje je stopil leta 1862. v vojaško službo. Leta 1863. bojeval se je v Poljski. Naslednje leto je stopil v Petrogradsko akademijo umetnosti, v katero je stopil, da se posveti slikarstvu. Ali že l. 1865. moral je Karazin že zopet v vojne vrste in sè svojim polkom je moral v Turkestan, kjer je ostal do leta 1871. Za svoje junaško vojevanje dobil je red sv. Vladimira. Rane, katere je dobil v vojski v Turkenstanu in vojaško življenje škodovalo je njegovemu zdravju.

V jeseni 1871. šel je Karazin že v pokoj. Tu se začinja njegovo literarno in umetniško delovanje. Pisal je v nebroj ruskih listov, a tudi v francoske, nemške in angleške šasopise je pošiljal svoje spise.

Njegovi mnogi romani so mu pridobili obilo slave. Razven romanov je napisal mnogo pripovedek in pravljic, kar sestavlja petindvajset zvezkov leposlovja. Poučnih spisov ni med temi, on je izdal tudi ta dela posebe. Tudi za otroke je napisal Karazin mnogo.

V umetnem slikarstvu je tudi zaslužil svojo slavo. Sedem velikih njegovih bojnih slik krasi carski „zimski dvor“ v Petrogradu. On je sodeloval na vseh umetniških izložbah v Rusiji in inozemstvu. Zadnje največje delo Karazinovo je 300 ilustracij k znanemu delu: Potovanje careviča naslednika na Istok

Sličice brez okvira in Koroške pripovedke — spisa/a Gabriela Preissora. Sličice so izšle v narodni knjižnici, druge v salonski biblioteki I. Ottovi v Pragi.

Snov v sličicah je raznovrstna, katero je zajela pisateljica v bogatem viru življenja. Pisateljici se je resnično popisovanje povsodi posrečilo posebno pa, kjer je vzela tipe iz ljudstva, zlasti iz slovaškega ljudstva, kateri so enako hvaležni za slikarja kakor za pisatelja. V vsaki vrstici se pozna mojstersko pero gospe Preissove.

Druga knjiga je tudi vrsta sličic ali te so združene v okvir enega dejanja, čarobno-krasna narava koroških alp, zrašča se jako tesno s slikami. To delo ima neobičajno umetniško vrednost.

Nova ženska podružnica sv. Cirila in Metoda. V *Rojanu* pri Trstu ustanovila se je v nedeljo 21. februarja ženska podružnica. Osnovni odbor, ki obstoja iz samih zavednih narodnih in delavnih Slovenk, sklical je občni zbor, na katerem so se prečitala pravila in se izvolil odbor. Ob določeni uri zbralo se je okoli štirideset dam ki so skoro vse že družabnice pri novi podružnici.

Ga Mar. Debelakova je prav primernim in premišljenim nagovorom pozdravila navzoče ženstvo, razložila pomen in namen družbe.

Gđc. Kavčičeva je prečitala pravila, za tem je gđ. Kr. Pščančeva predlagala v odbor sledeče dame, ki so se tudi izvolile soglasno:

Gospa Debelakova, predsednica; g.a Mik eličeva, namestnica; gđ. Kavčičeva, tajnica; g.a Čebejeva, namestnica; g.a Perhavčeva, blagajnica; gđ. Kramarjeva, namestnica.

Po izvolitvi odbora pozdravila je podpredsednica tržaške podružnice, g.a Ponikvarjeva svojo najmlajšo sestro z jako oduševljenim a ob enem prav elegantnim govorom. Polagala jim je na srce, naj le opuste vse osebnosti in naj v podružnici izgine vsaka razlika stanov ker je družba sv. Cirila in Metoda družba, ki sprejme pod svoje okrilje vse zveste in prave sinove in hčere, bogate in uboge, imenitne in neznatne.

Novoizvoljena predsednica, g.a Debelakova, je opozarjala na nevarnost, v kateri je rojanska deca radi italijanskega otroškega vrtea, kojega je postavila „Lega“ in v katerega vabijo otroke z vsemi sredstvi. Predlagala

je, naj se tudi po letu o prazniku sv. Cirila in Metoda obdaruje deca v slov. otroškem vrtcu. Družabnice so rekly, da se bode poskušalo.

Novi naši sestrici kličemo iz srca: Razcvitaj se, rasti in bojuj se za svetinje svoje!

Madjari. Naj se usmelim nekoliko besed spregovoriti o narodnem ponosu Madjarov. Da nam omenjeni narod že od pamtiveka ni priljubljen in nam tudi biti ne more, govori nam prejasno voditeljica narodov, zgodovina sama. Nenaklonjenost proti Slovanom vračati moramo tudi mi jednakim potom. Da bi si ta narod ne bil priplenil tako obširen del naše Avstrije, ne bi bila Slovanom pot do narodne avtonomije tako dolga. Zgodovinskemu slučaju na ljubo, bivamo torej Slovani v naši Avstriji cepljeni; kljub temu priboriti si nam je tem bolj potrebno narodne zavesti. — Žali Bog, da se nam je je učiti od Madjarov, Madjark.

Ni ga znanega nam slučajja, da bi se Madjarka sramovala naroda in jezika svojega. Pri vsakej priliki razodeva strastno navdušeno ljubezen do svojega naroda. In kako je med nami, drage rojakinje? Pristopimo v duhu le v malo glasnejo družbo; slovenska beseda zamré in potihne v vsakej večji družbi; ravnaje se po zakonu, da v večini biva moč. Narodna zavest mora čestokrat odstopiti družbinski dostojnosti na ljubo. Kaj pravim odstopiti, saj je ni med nami. I poglejmo tujo nam sicer neprikljubljeno Madjarko, kako se li ona vede v ptuji družbi? Da sta le dva rojaka zastopana v njej, ne moti ju v tem obziru dostojnost in taktika.

Krepko doni madjarska beseda v taki družini, ne menea se, je li Madjar v večini ali manjšini zastopan. Madjarsko navdušenje za domovino je tako veliko in iskreno, njihov prirojeni ponos tako neprisiljen in pristen, da imponuje celo — ošabnemu Nemcu. Odstranimo še me, drage rojakinje, vse ovire, ki nam pospešujejo srd proti Madjarom; živahnejše in krepkejše narodne samozavesti nego je madjarska, je ne poznamo. V obziru tega potrebnega čustva so si vsi jednaki bodisi uradnik ali prostak, mož ali žena, mladenič ali stavec. — In kako je med nami?

Da potrebni narodni ponos prodre med priprosti naš narod, treba nam je še dolgega pogleda v bodočnost, — Razmerje med našimi izobraženci je bilo že čestokrat omenjeno. Moža, izobraženca našega naroda odtegne kruhoborstvo da pozablja čestokrat svoj narodni ponos. Žalibog, da ne najde v svojej družici potrebne mu idealne podpore. Postanimo strastne za narod, drage rojakinje! Odločnosti nam je treba; ona je Madjarki prirojena. Navdušenje za narod nam ne bodi puhla šala; dirjanje po narodnih veselich prazni humbug brez dejstva. Vsaj je ono najpotrebnejše jadro do narodovega obstanka. Če postanemo strastni, ne bode pohod narodnih veselich več vstrezal krivičnemu povodu, zabavati samega sebe. Naša narodna pesem mora že po naravnem zakonu vsacega pravo čutečega človeka navduševati, da postane nje strasten čestilec. Npravna posledica se mora ne hote z nami vršiti, da postanemo strastni privrženci onega, čegar čutila nas z navdušenjem navdajajo. Znano je, da ogersko

pesen, čutilo naroda, najpristneje, s pravim občutkom predava *cigan*, širne planjave prosti sin. Čutje Madjarovo je prirasteno najblažjimi izvori narodnega mišljenja. Čestokrat se dogaja da madjarski plemenitaš objame po sviranem komadu narodne pesmi priprostega cigana, imenuje ga svojega brata, da, celo pobrati se ž njim, ter mu v svojem strastnem navdušenju pokloni napolneno svojo listnico. In ne le ogerski magnat nam bodi vzgled strastnega čestilca svoje narodne pesmi. — Čestokrat se pripeti da v madjarski družbi pokloni uradnik nižje vrste skoro svojo pičo plačo do zadnjega na — oltar strastnega navdušenja, ciganu — ki mu je izvalil soglasje čutil narodnega navdušenja v svojem srci. Madjar ne bode poslušal v svojej družbi ptuje pesmi, temveč ukaže strogo nadomestiti jih se svojo. Ko se mu je želja izpolnila, objame v napolnjeni dvorani priprostega pevca, imenuje ga svojega prijatelja, ne meneč se za taktiko. I kako je pri nas? V nedostajanji strasti i navdušenja za svoje zaklade in svetinje, prikrade se nam pri vsaki priliki ptujka — do našega srca. Vvnanji vtisi in zabava zapirajo nam pota, da ne prikipi strastnost do zaželjenega vspeha. Posnemajmo Madjarko v svojej odločnosti in strastnem navdušenju. Tem potom dosežemo cilj. — Žena, osvobojena na duhu, vplivala bode na moža, korakaje ž njim jedno pot. Deci bode vcepljena in prirojena vže navdušenost, katere doslej zaman iščemo.

(B o j a n a.)

Iz Čičarije. Slavno uredništvo! Drznem se Vas prositi, da, ako mogoče, blagovolite obelodaniti sledeče, iz globoko občutnega navdušenja izvirajoče, četudi zelo nespretno zložene vrstice.

Ko sem v naši, obče čislanej „Edinosti“ v prvič čitala o nameri ustanovitve prvega slovenskega ženskega časopisa „Slovenka“, vzradostila sem se neizrečeno, ter isto trenotje sklenila, naročiti, se ga, kakor hitro izide, — in naj si bi bil list še takó skromen in maloobsežen! V tem vodila me je idealna in praktična ob enem misel, da je sveta dolžnost vsake, količkaj zavedne Slovenke, po mogočn sti delovati na to, da se popolnega priznanja vredno to podjetje ne le ustvari, nego tudi čim dalje lepše razvija in napreduje! — rekla sem, da se mi to podjetje vidi toliko uzvišeno, kolikor nam vsem Slovenkam (in posredno vsemu slov. narodu) koristno. Pomislimo le, kolikega pemena zamore postati originelno to glasilo, ako se z zalaganjem istega s primernim, zanimivim čtivom vsaj deloma zapreči ono hlastno posegavanje po ptujem, često zelo kvarljivem berilu, osnovano na izgovoa, da osobito nam Slovenkam ne dostaje zanimivega domačega čtiva. Kolikokrat morala sem slišati sicer ne povsem neopravičeno opazko, da so spisi v slovenskem jeziku za naše ženstvo v obče ali preučeni (toraj previsoki), ali pa nasprotno (toraj prepopularni), in da ni od daleka ne zadostujejo zahtevam in potrebam slovenskega ženskega razumništva. Hvala Bogu, dá vsaj zdaj smemo upati, da se z ustanovitvijo dične naše „Slovenke“ s časoma temu istinitemu nedostatku v okom pride, — samo ako jo bodo, kakor je z gotovostjo pričakovati naše vrle domorodke kakor tndi gmotno z ono

navdušenostjo njegovale in podpirale, s katero so jo k življenju obudile. Dovoljujem si konečno, vam nekoliko opisati vtis, kojega so na me napravile prve številke vselej težko pričakovanega, in izmed vseh drugih sedaj najljubšega mi časopisa! Da ne bodem preveč Vašega dragocenega prostora tratila, omenim le to, da sem vselej prvi kakor tudi zadnji snopič „Slovenke“ hlastno čitala, in ga ne prej odložila, dokler nisem prišla do — „reklamov“ ali kakor se ona „kolobocija“ na zadnjih straneh lista zove. Če me je kaj jezilo pri tem berilu, bilo je edino to, da mi ga je prehitro nedostajalo — pomanjšuje pa mi to improvizirano žalovanje tolažba, da uže v nekolikih dnevih ućakamo peto številko omiljene mi „Slovenke“! Źelim da bi se vsem Slovenkam ta list toliko dopadel, kakor meni (in to je vendar nekaj povsem naravnega).

Rasti toraj, razvijaj ter razcvetaj se po širni lepi naši domovini slovenski, da nas skoro tudi razveseliš s prepotrebniim mićnim in zdravim sadom prave narodne omike, — to iz vsega srca Źeli premili sestrici „Slovenki“

Primorka v Istri.

DOMA.

„*Salvatorjev studenec*“, kterega glavna zaloga je pri g. Avgustu Schultes v Budimpešti, dobi se pa menda tudi pri Petru Lasnik-u v Ljubljani, je najbolje sredstvo zoper protin (giht). Kakor hitro čuti bolnik bolećine v udih, naj izpije na dan eno ali dve steklenici te vode same, ali pa mešane z vinom in olajšalo mu bo gotovo bolezen. Vendar je vspех še večji, če dotićni, tudi kedar nima bolećin, pije vsak dan nekoliko kisle vode (radajnerce) in ko se bolezen bliŹa, še omenjeni Salvatorjev studenec.

Oljnate slike se čistijo. Skuha se milnica (Seifenwurz), to se ohladi ter z mehko gobico opere slika. Ker pa slika zgubi prvotni svoj svit (Glanz), se prav rahlo podrgne (verrieben) z makovim oljem.

Stekleno ali porcelanasto posodo se zalepi. Posuši se kos sira, potem se ga pusti v kleti tako dolgo, da postane zopet vlaŹen. Stolće se ga potem v možnarji ter meša prilivaje gorke vode tako dolgo, da nastane bela tvarina. Ta tvarina se tako dolgo suši, da se spremeni v prah. Prah se shrani v brezraćno steklenico. Kadar se hoće rabiti, odmoći se nekoliko prahu v vodi, da nastane neko testo. Kadar je suho, ga ne odmoći več ne voda ne gorkota.

Plesnjivo maslo se zopet naredi do'ro, če se dobro speće škorja rženega kruha ter dene v raztopljeno maslo, ki pa ne sme zavreti. Vlije se potem maslo v posodo, a škorja se zavrže.

Miši ne razjedó usnja če se pomeša smola olju ali masti, s katero se maŹejo usnjate reći. Smolin dnh je Źivalim tako zoprni, da ne pridejo blizu.

Pik bućele prejde če se pritisne na oteklino, konec mokre smodke ali pa tobaćni sop, to pomaga tudi če pići o-a ali šršen.

ŹuŹelke se ne zaredé v prekajenem mesu, če se isto potrosi z ogljem. Tako se meso tudi obvaruje, da ne gnije.

Listnica uredništva.

Urednica prosi vse prijatelje in prijateljice ter znanke in znanke, ki so zajedno dopisovateljji „Slovenke“, da potrpe, ako jim za sedaj ne more pisati posebnih pisem. Zdravnik jej je ukazal vsled obilega dela in prebridke izgube, ki jo je silno pretresla, da miruje nekaj časa duševno. Ker pa ne more opustiti vsega duševnega dela, odreka se vsaj obširnemu dopisovanju. Zahvaljevala se bođe na kratko v „listnici“, a če bođe zahvala kratka, bođe pa tem srćnejša.

Milka, Bojana: Hvala!

RoŹica: Pesmi pošiljamo v pregled, mislimo pa, da Vaša pesem pride v list.

G. A. K. v Bosni. Lepo je, da ste takó oduševljeni, a rajši nego povest imele bi za naš list kratke notice iz Bosne, šege itd. V povesti je jezik tak, da bi morale radi njega prenarediti vse delo, a to jo zeló sitno, v tem ko popravljamo in prenarajamo, spisemo lahko že same povest. Priporoćamo se za kratke notice, ki so „Slovenki“ jako dobrodošle; povest pa shranimo, ko vtegnemo, popravimo jezik in Vam jo vrnemo, da jo prepisete.

Gd. B. v Rakeku. Źal nam je, a ker nismo do sedaj sprejle v „Slovenko“ drugih hrvaških, čeških in celó ruskih poslanih nam pesmi, ne smemo iz doslednosti natisniti tudi Vašega soneta, za kterega se Vam pa srćno zahvaljujemo.

Tinica. Hvala lepa in srćen pozdrav. Koga vprašate „Slovenko“ ali „Edinost“ za pesmi „Sireno“ in „Vesno“? Me nismo dobile nikake p-smi od Vaju, zato se nam ono vprašanje vidi jako čudno.

Mirka. Pride. Hvala, a sedaj imamo mnogo, mnogo pesmi.

G. J. V-ov. Kar bođe primerno za „Slovenko“ rade uporabimo sčasoma, sedaj imamo obilo gradiva, osobito pesmi. G. dr. nima pri uredništvu „Slovenke“ opraviti, kaj bi Vi hoteli, da se mu naloŹi še kako breme, ni li obloŹen dovolj?

K zvršetku naj še povemo, da je uredništvo „Slovenke“ loćeno od upravnitva in da naj se pritoŹbe in reklamacije gledé pošiljatve pošiljajo le upravnitvu.

Re-itev „aritmogrifa“ v 3. št. „Slovenke“: Sol, Loka, Osa, Volk, Eca, Nos, Kosa, Ace. Rešila: Angela Divjak.

Usake vrste

FABBRIC

dobivajo se pri tvrdki

J. Stjepušin

Sisak

Cenike pošiljam vsakemu na zahtev franko.

List izhaja vsako drugo soboto in stane za vse leto 3 gld.; za naroćnike „Edinosti“ pa 2 gld.; posamezne številke se bodo dobivale v Trstu v tabakarnah: pri Chiozzi in pri g. Lavrenćiću (Piazza Caserma), pri Pipanu (Ponte della Fabbra) in pri Fratniku (Sv. Jakob) po 12 kr. Rokopisi naj se pošiljajo uredništvu „Slovenke“, naroćnina pa upravnitvu „Edinosti“ ulica Molino piccolo, hšt. 3, II. nstr

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“ — Izdavatelj in odgovorni urednik Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc. Trst.